

Η Εκκλησία της Ρώμης και ο Επίσκοπός της στα Πρακτικά και στις αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων (Πρωτοπρ. Αναστάσιος Γκοτσόπουλος)

Categories : [BIBΛΙΑ](#)

Date : Μαΐου 31, 2017

Διπλωματική Έργασία στο Κανονικό Δίκαιο στο Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας του Έθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

[Έκδοση Greek-Orthodox books](#)

Εισαγωγή

Στα πρακτικά της Δ΄ Οικουμενικής Συνόδου έχουν καταγραφεί χαρακτηριστικές

φράσεις με τις οποίες συνοδικοί Πατέρες ομολόγησαν την ορθοδοξία της πίστεώς τους λέγοντας: «*κατ' ίχνος βαίνω των αγίων Πατέρων*» ή «*εμάθομεν ακολουθείν τοις πατράσιν*». Οι ρήσεις αυτές αναδιατυπωμένες έλαβαν και συνοδική επικύρωση καθώς εντάχθηκαν σε Όρους των Οικουμενικών Συνόδων: «**επόμενοι τοις αγίοις Πατράσιν**»¹. Χωρίς αμφισβήτηση η συνοδική αυτή απόφαση αποτελεί την επιτομή της ορθόδοξης θεολογικής ερμηνευτικής και προσεγγίσεως όλων των ζητημάτων που προκύπτουν στη ζωή της Εκκλησίας μας.

Αυτή την προσέγγιση ακολουθούσε πάντοτε και οφείλει και σήμερα να ακολουθήσει η Εκκλησία μας και στις διαχριστιανικές και διαθρησκειακές της επαφές. Ως γνωστόν, στο διμερή Θεολογικό Διάλογο που διεξάγεται από το 1980 μεταξύ της Ορθοδόξου Εκκλησίας και των Ρωμαιοκαθολικών συζητείται το πλέον ακανθώδες ζήτημα, του πρωτείου του επισκόπου Ρώμης.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία σε πανορθόδοξες αποφάσεις της έχει προτείνει και ταυτόχρονα έχει αυτοδεσμευτεί ότι ο μόνος τρόπος για την υπέρβαση των διαφορών δεν μπορεί να είναι άλλος από την επιστροφή στις εκκλησιολογικές αρχές και την κανονική πράξη της αρχαίας Εκκλησίας. Στα πλαίσια αυτά αναμφισβήτητα ο ασφαλέστερος οδηγός και κανόνας πίστεως είναι οι πράξεις και οι αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων, στις οποίες η ίδια η Εκκλησία με τον πλέον επίσημο, σαφή και κατηγορηματικό τρόπο έχει εκφράσει την αυτοσυνειδησία της και κυριαρχικά έχει αποφανθεί.

Το ζήτημα της θέσεως και του ρόλου του επισκόπου Ρώμης στην κοινωνία των Εκκλησιών κατά την α΄ χιλιετία συζητήθηκε σε υψηλό θεολογικό επίπεδο από τη Μικτή Επιτροπή του Θεολογικού Διαλόγου στην Πάφο (Κύπρος, 16-23.10.2009)², στη Βιέννη (20-27.9.2010)³ και στο Αμμιάν (15-23.09.2014) χωρίς να έχει ολοκληρωθεί⁴. Η Ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδος στην ιστορική της συνεδρία στις 15-16.10.09 απεφάνθη συνοδικώς δίνοντας «*κατεύθυνση στους εκπροσώπους της Εκκλησίας μας να υποστηρίξουν, ώστε να εγγραφεί στο τελικό κείμενο η κανονική θέση του πρωτείου του πάπα Ρώμης κατά την πρώτη χιλιετία σε σχέση προς τις Οικουμενικές Συνόδους και σε αναφορά προς τον 3ον Κανόνα της Β΄ Οικουμενικής Συνόδου και τον 28ο Κανόνα της Δ΄ Οικουμενικής Συνόδου*»⁵.

Αυτή τη βασική εκκλησιολογική αρχή που διέπει ολόκληρη την ορθόδοξη θεολογία ακολουθούμε και στην παρούσα εργασία που διαπραγματεύεται το ζήτημα του ρόλου της Εκκλησίας της Ρώμης και του επισκόπου της στα πρακτικά και στις αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων.

Στην εργασία μας αυτή δόθηκε ιδιαίτερη σημασία και προσοχή -χωρίς να παραβλεφθεί και η σχετική βιβλιογραφία- στα ίδια τα κείμενα των πρακτικών καθώς και σε όλα τα έγγραφα που σχετίζονται άμεσα με τις Οικουμενικές Συνόδους· αυτό

ακριβώς υποδηλώνει και η παραπομπή και στις τρεις εκδόσεις των συνοδικών πρακτικών (Μήλιας, Mansi, ACO). Ταυτόχρονα, η εργασία δεν παρέβλεψε και τη σύγχρονη προβληματική του Θεολογικού Διαλόγου της Ορθοδόξου Εκκλησίας με τη Ρώμη. Νομίζουμε ότι στο σημείο αυτό έγκειται και η πρωτοτυπία της εργασίας μας, διότι στην ελληνόγλωσση, τουλάχιστον, βιβλιογραφία δεν υπάρχει μελέτη για το σύνολο των πρακτικών και των αποφάσεων των Οικουμενικών Συνόδων.

Η εργασία έχει διαρθρωθεί σε πέντε κεφάλαια:

Στο **κεφάλαιο Α΄** εξετάζουμε τη θέση της τοπικής Εκκλησίας της Ρώμης στην ανά την οικουμένην Εκκλησία του Χριστού, όπως έχει καταγραφεί στα πρακτικά των συζητήσεων των Οικουμενικών Συνόδων. Με αφορμή τον θεσμό των κανονικών πρεσβείων τιμής επισημαίνονται οι λόγοι και οι προϋποθέσεις με τις οποίες αυτά αποδόθηκαν σε ορισμένες τοπικές Εκκλησίες και ιδιαιτέρως στην Εκκλησία της Ρώμης.

Στο **κεφάλαιο Β΄** καταγράφουμε τη θέση του επισκόπου Ρώμης στα πρακτικά των Οικουμενικών Συνόδων: πώς ερμηνεύτηκαν από τους Πατέρες οι λόγοι του Κυρίου προς τον Απ. Πέτρο και ποιος ο ρόλος του επισκόπου Ρώμης στην Εκκλησία του Χριστού σύμφωνα με τις δηλώσεις των Πατέρων Ανατολής και Δύσεως και τη συνοδική αλληλογραφία.

Στο **κεφάλαιο Γ΄** ερευνούμε ποιες οι αρμοδιότητες του επισκόπου Ρώμης στις Οικουμενικές Συνόδους, τόσο ως προς το διαδικαστικό τους μέρος (προετοιμασία, συμμετοχή, προεδρία), όσο και στο ουσιαστικό, της διεξαγωγής των εργασιών τους.

Στο **κεφάλαιο Δ΄** ασχολούμαστε επισταμένως με τις αποφάσεις μιας εκάστης Συνόδου χωριστά που συνδέονται με τον επίσκοπο Ρώμης, καθώς και τα στοιχεία που προκύπτουν από τις υπογραφές και τους καταλόγους των μελών των Συνόδων. Θίγουμε, επίσης, και τη σχέση του «πρωτείου θρόνου» και του «πρωτείου αληθείας» στη ζωή της Εκκλησίας.

Στο **κεφάλαιο Ε΄** προβαίνουμε σε λεπτομερή εξέταση των 24 ιερών κανόνων της αρχαίας Εκκλησίας που αφορούν άμεσα ή έμμεσα στην Εκκλησία και τον επίσκοπο Ρώμης. Ιδιαιτέρως μας απασχόλησε ο περίφημος και καθοριστικός ως προς το ερευνώμενο θέμα 28ος κανόνας της Δ΄ Οικουμενικής Συνόδου.

Η εργασία ολοκληρώνεται με τα **επιλεγόμενα** στα οποία, μαζί με τα συμπεράσματά μας, αναφερόμαστε και σε ζητήματα που έχουν προκύψει από τον επίσημο Θεολογικό Διάλογο της Ορθοδόξου Εκκλησίας με τη Ρώμη αναφορικά με το πρωτείο του πάπα.

Έχοντας πλήρη επίγνωση ότι η παρούσα εργασία δεν εξαντλεί το μεγάλο και κρίσιμο

αυτό θέμα την καταθέτω με την ευχή και προσευχή η Θ. Χάρις να μας επισκιάσει, και τότε Αυτή θα αναπληρώσει τις ελλείψεις, θα θεραπεύσει τις ασθένειες και θα μας αξιώσει τώρα, στις αρχές της γ' χιλιετίας, διορθώνοντας τα εσφαλμένα της β', να φθάσουμε στην περιπόθητη πραγματική ενότητα της πίστεως και την κοινωνία που έζησε η Εκκλησία μας κατά την α' χιλιετία της ζωής Της.

1. Πρακτικά Β' 175. Mansi 7, 113C. ACO 2,1,2,12923.

2. Ανακρινωθέν 11ης Ολομελείας

3. Ανακρινωθέν 12ης Ολομελείας

4. Ανακρινωθέν 13ης Ολομελείας. Το θέμα του παπικού πρωτείου συζητείται ήδη από τις αρχές της δεκαετίας 1970 σε διμερείς θεολογικούς διαλόγους της Ρώμης με άλλες Χριστιανικές Ομολογίες και οικουμενικούς οργανισμούς (Λουθηρανούς, Αγγλικανούς, Μεθοδιστές, Ομάδα Dombes, ΠΣΕ).

5. Ανακρινωθέν Ι.Σ.Ι. περί των Θεολογικών Διαλόγων §5, σ. 691.

Περιεχόμενα

Πρόλογοι

Σεβ. Μητρ. Πατρών κ.κ. Χρυσοστόμου
Πρωτοπρεσβυτέρου Θεοδώρου Ζήση
Συγγραφέως

Περιεχόμενα

Βραχυγραφίες

Εισαγωγή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΩΝΥΜΟΥ

ΡΩΜΗΣ

**ΣΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ
ΣΥΝΟΔΩΝ**

1. Από τον επίσκοπο στον Μητροπολίτη
- Τα "πρεσβεία τιμής"
2. "Πρώτος" ή "Μητροπολίτης";
α) "Πρώτος" ή "Μητροπολίτης";
β) "Ο Πρώτος" της ανά την οικουμένην

Εκκλησίας ή "προεστώς επίσκοπος"
συγκεκριμένης συνόδου;

γ) Εκκλησιολογικός ή κανονικός λόγος;
De jure divino ή de jure canonico;

δ) Ο Αποστ-34 και το "παγκόσμιο
πρωτείο" σύμφωνα με το Κείμενο της
Ραβέννας

**3. Η Εκκλησία της μεγαλωνύμου
πρεσβυτέρας Ρώμης**

α) Ρώμη: *"τῆς οἰκουμένης προκαθημένη"*

β) Ρώμη: *"Κοσμεῖ δὲ αὐτὴν διαφερόντως
ἡ πίστις"*

γ) Ρώμη: *"καθέδρα Πέτρου" - "Οὗτος τῶν
ἀγαθῶν τῶν ὑμετέρων ὁ κολοφῶν"*

**4. Η αρχή της αποστολικότητας στην
Ανατολή και τη Δύση**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΡΩΜΗΣ ΣΥΜΦΩΝΑ

ΜΕ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΩΝ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ

1. Ο Απ. Πέτρος και ο επίσκοπος Ρώμης

**2. Τα "πέτρεια" χωρία στα πρακτικά
των Οικουμενικών Συνόδων**

**3. Ο επίσκοπος Ρώμης σύμφωνα με τις
παπικές επιστολές και τις δηλώσεις
των Ρωμαίων λεγάτων κατά τις
συνεδριάσεις των Συνόδων**

**4. Ο επίσκοπος Ρώμης σύμφωνα με τις
δηλώσεις των ανατολικών Πατέρων
και τις επίσημες επιστολές των
Οικουμενικών Συνόδων**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΡΩΜΗΣ

ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΕΣ ΣΥΝΟΔΟΥΣ

**1. Η προετοιμασία των Οικουμενικών
Συνόδων και ο επίσκοπος Ρώμης**

**2. Η παρουσία του επισκόπου Ρώμης
στις Οικουμενικές Συνόδους**

**3. Η προεδρία των Οικουμενικών
Συνόδων και ο επίσκοπος Ρώμης**

**4. "Ουκ ἔσχεν συνεργόν του της
Ρωμαίων πάπαν... ούτε**

- 5. συφρονούντας αυτή τους πατριάρχας της έω"**
Ο ρόλος του επισκόπου Ρώμης κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων των Οικουμενικών Συνόδων
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'
ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ
ΚΑΙ Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΡΩΜΗΣ
- 1. Η εν Αληθεία ενότης της Εκκλησίας**
- 2. Η Γ' Οικουμενική Σύνοδος**
Καταδίκη του Κωνσταντινουπόλεως Νεστορίου
- 3. Η Δ' Οικουμενική Σύνοδος**
1. Κρίσεις αφορώσες σε Επισκόπους
α) Παρουσία και συμμετοχή του Διοσκόρου στη Σύνοδο
β) Παρουσία και συμμετοχή του Θεοδωρήτου Κύρου στη Σύνοδο
γ) Υπόθεση Βασιανού και Στεφάνου επισκόπων Εφέσου
2. Ο "Τόμος" του πάπα Αγ. Λέοντος Α'
3. Σύνταξη νέου Όρου πίστεως της Συνόδου
- 4. Η Ε' Οικουμενική Σύνοδος**
Καταδίκη και συμμόρφωση του πάπα Βιγιλίου
- 5. Η Στ' Οικουμενική Σύνοδος**
1. Καταδίκη του πάπα Ονωρίου επί αιρέσει
2. Η καταδίκη του Ονωρίου και το παπικό αλάθητο
3. Έλεγχος της αναφοράς του πάπα Αγάθωνος
- 6. Η Ζ' Οικουμενική Σύνοδος**
Έλεγχος της αναφοράς του πάπα Αδριανού
- 7. Ο επίσκοπος Ρώμης στις υπογραφές και τους καταλόγους μελών**
- 8. Πρωτείο θρόνου και πρωτείο αληθείας**
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'
-

1. **ΟΙ ΙΕΡΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΙ Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΡΩΜΗΣ**
Κανόνες περί των πρεσβειών τιμής
 1. Κανόνας 6ος της Α' Οικουμενικής Συνόδου
 2. Κανόνας 3ος της Β' Οικουμενικής Συνόδου
Η αξιοποίηση του Β-3 στην Δ' Οικουμενική Σύνοδο
 3. Κανόνας 28ος της Δ' Οικουμενικής Συνόδου
 - α. Η γένεση του Δ-28
 - β. Ο Δ-28 και ο πάπας Άγ. Λέων
 - γ. Ο Δ-28 στη ζωή της Εκκλησίας
 - δ. Ο Δ-28 στη μετά το Μ. Σχίσμα Δυτική "Εκκλησία"
 4. Κανόνας 36ος της Στ' Οικουμενικής Συνόδου
2. **Κανόνες της Στ' εν Τρούλλω (Πενθέκτης) Οικουμενικής Συνόδου**
 1. Κανόνας 1ος της Στ' Οικουμενικής Συνόδου
 2. Κανόνας 3ος της Στ' Οικουμενικής Συνόδου
 3. Κανόνας 13ος της Στ' Οικουμενικής Συνόδου
 4. Κανόνας 55ος της Στ' Οικουμενικής Συνόδου
 5. Κανόνας 67ος της Στ' Οικουμενικής Συνόδου
 6. Κανόνας 82ος της Στ' Οικουμενικής Συνόδου
3. **Κανόνες Τοπικών Συνόδων και Πατέρων**
 1. Κανόνας 3ος της εν Σαρδική Συνόδου
 2. Κανόνας 4ος της εν Σαρδική Συνόδου
 3. Κανόνας 5ος της εν Σαρδική Συνόδου
 4. Κανόνας 9ος της εν Σαρδική Συνόδου
 5. Αποφάσεις της εν Καρθαγένη Συνόδου (419 μ.Χ.)
 6. Κανόνας 57ος της εν Καρθαγένη Συνόδου (419 μ.Χ.)

7. Κανόνας 68ος της εν Καρθαγένη Συνόδου (419 μ.Χ.)
8. Κανόνας 97ος της εν Καρθαγένη Συνόδου (419 μ.Χ.)
9. Κανόνας 101ος της εν Καρθαγένη Συνόδου (419 μ.Χ.)
10. Κανόνας 106ος της εν Καρθαγένη Συνόδου (419 μ.Χ.)
11. Κανόνας Αγ. Κυπριανού (Συνόδου Καρχηδόνας 255 μ.Χ.)
12. Κανόνας 47ος Μ. Βασιλείου
13. Κανόνας 1ος Αγ. Διονυσίου Αλεξανδρείας
14. Κανόνας 9ος Αγ. Πέτρου Αλεξανδρείας

**Επιλεγόμενα
Βιβλιογραφία**

Πρόλογος συγγραφέως

Η επιστημονική ενασχόληση με τα πρακτικά και τις αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων, δίχως καμιά αμφιβολία, προκαλεί ιερή συγκίνηση και δέος, όταν ο συντάκτης της αναλογίζεται ότι καλείται να μελετήσει και να "επεξεργαστεί" κείμενα -όντας μάλιστα ο ίδιος άμοιρος των χαρισμάτων του Παρακλήτου- μέσα από τα οποία ενήργησε το Πανάγιο Πνεύμα και καθόρισε τη ζωή της Εκκλησίας του Χριστού. Το δέος αυξάνεται επειδή το θέμα της μελέτης "Η Εκκλησία της Ρώμης και ο επίσκοπός της στα πρακτικά και στις αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων" είναι ένα ζήτημα με το οποίο όχι μόνο έχουν ασχοληθεί διαχρονικά με πλήθος συγγραφών τους Πατέρες της Εκκλησίας, καθώς και μεγαλύτεροι θεολόγοι και ιστορικοί σε

διεθνές επίπεδο, αλλά προπαντός επειδή είναι ζήτημα που έχει ταλαιπωρήσει όσο κανένα άλλο την Εκκλησία του Χριστού κατά τη δισχιλιετή παρουσία και ζωή Της.

Είναι κοινός ιστορικός τόπος ότι το θέμα του παπικού πρωτείου ήταν η βασικότερη αιτία του Μ. Σχίσματος καθώς και του περαιτέρω κατακερματισμού του Χριστιανισμού στη Δύση με τη Μεταρρύθμιση, και παραμένει μέχρι σήμερα ένα από τα δυσεπίλυτα προβλήματα για την ειλικρινή και εν αληθεία επανένωση του Πατριαρχείου της Ρώμης με την Εκκλησία του Χριστού.

Ως συντάκτης της παρούσης εργασίας θεωρούμε ιδιαίτερη ευλογία ότι αξιωθήκαμε, Χάριτι Θεού, να μελετήσουμε επισταμένως τα ίδια τα διασωθέντα μέχρι σήμερα πρακτικά των Οικουμενικών Συνόδων και δι' αυτών να αισθανθούμε έστω και στο ελάχιστο την ενέργεια του Αγίου Πνεύματος, το οποίο μέσα από σχήματα του κόσμου τούτου και ανθρώπινες αδυναμίες μπορεί και *"όλον συγκροτεί τον θεσμόν της Εκκλησίας"*, οδηγώντας Την *"εις πάσαν την Αλήθειαν"*.

Η μελέτη αυτή, αφού πέρασε τη βάσανο της επιστημονικής κρίσεως ως διπλωματική εργασία για την απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου στο Κανονικό Δίκαιο, εκδίδεται με κάποιες προσθήκες (το κείμενο της Ραβέννας και ο Αποστ-34) από το Ιερό Ησυχαστήριο "Παντοκράτορας" Μελισσοχωρίου. Ευγνωμόνως θερμές ευχαριστίες οφείλουμε σε όλους όσους συνετέλεσαν στην έκδοση αυτή: Καθηκόντως ευχαριστούμε θερμά τον **Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Πατρών κ.κ. Χρυσόστομο** όχι μόνο για τον πρόλογο, αλλά και για την άδεια και ευλογία που μας παρέχει να ασχολούμεθα παράλληλα με τα εφημεριακά μας καθήκοντα και με τα ουσιώδη και φλέγοντα εκκλησιολογικά αυτά ζητήματα. Υικώς ευχόμαστε και προσευχόμαστε ο Θεός να του χαρίζει "τη αγία Αυτού Εκκλησία, σώον, έντιμον, υγιά, μακροημερεύοντα" και προπαντός να συνεχίζει να θεολογεί ορθοτομών τον λόγον της αληθείας του Χριστού. Ευχαριστίες οφείλουμε στα μέλη της Τριμελούς Επιτροπής, τους Καθηγητές της Θεολογικής Σχολής Αθηνών, Θεοφιλέστατο **Επίσκοπο Αβύδου Κύριλλο (Κατερέλο), αρχιμ. Γρηγόριο Παπαθωμά,** και **Ελένη Γιαννακοπούλου,** επιβλέπουσα Καθηγήτρια, οι οποίοι με επιστημονική πληρότητα συνέβαλαν τα μέγιστα στην ολοκλήρωση της διπλωματικής εργασίας. Ευχαριστίες ιδιαίτερες οφείλονται στον πανοσιολογιώτατο **αρχιμανδρίτη Κύριλλο, Καθηγούμενο του Ιερού Ησυχαστηρίου "Παντοκράτορας" Μελισσοχωρίου Θεσσαλονίκης** και την περί αυτόν συνοδεία για την ανάληψη της παρούσης εκδόσεως και ιδιαιτέρως στον αδελφό του Ησυχαστηρίου, μοναχό Σεραφείμ (Ζήση) για την τεχνογραφική επιμέλεια της εκδόσεως. Το Ιερό Ησυχαστήριο "Παντοκράτορας" Μελισσοχωρίου με την εμπνευσμένη καθοδήγηση του Γέροντός του δίνει σε όλο τον κόσμο μέσω της μοναδικής σε περιεχόμενο ιστοσελίδος του την πατερική μαρτυρία της Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού, η οποία, μαρτυρία, εδράζεται και πηγάζει από την αυθεντική βίωση της νηπτικής παραδόσεως του Ορθοδόξου Μοναχισμού. Τέλος, ευχαριστούμε τον αιδεσιμολογιώτατο

πρωτοπρεσβύτερο π. Θεόδωρο Ζήση, Ομότιμο Καθηγητή της Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκης, για την τιμή να προλογήσει την έκδοση, καθώς και για την μετά παρρησίας ομολογία του στις ποικίλες εκκλησιολογικές προκλήσεις που ανακύπτουν, ομολογία που συνδυάζει το πατερικό αγωνιστικό φρόνημα με τη σοφία και γνώση της πατερικής και κανονικής εκκλησιαστικής μας παραδόσεως.

Η εργασία αυτή ουσιαστικά θα είναι επιτυχής αν κατορθώσει με τη Χάρη του Θεού να αποδώσει ή, έστω, να μην παρουσιάσει αλλοιωμένο, το φρόνημα της αρχαίας Εκκλησίας, όπως αυτό τη επιστασία του Αγ. Πνεύματος έχει καταγραφεί από τους Θεοφόρους Πατέρες στα πρακτικά και τις αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων.

π. Αναστάσιος Κ. Γκοτσόπουλος

Πάτρα, Τρίτη της Διακαινησίμου, 3 Μαΐου 2016

Πρόλογος Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πατρών κ.κ. Χρυσοστόμου

Προλογίζοντας την διπλωματική εργασία του Αιδεσιμολογιωτάτου Πρωτοπρεσβυτέρου π. Αναστασίου Γκοτσοπούλου, Κληρικού της καθ' ημάς Ιεράς και Αποστολικής Μητροπόλεως, με θέμα: «Η Εκκλησία της Ρώμης και ο Επίσκοπός της στα πρακτικά και στις αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων», αισθάνομαι την ανάγκη να σημειώσω κάποιες σκέψεις τόσο για το θέμα με το οποίο ασχολείται ο π. Αναστάσιος στην ως είρηται εργασία, όσο και για τον ίδιο.

Είναι ενδιαφέρουσα η ενασχόληση με τα περί την Εκκλησία της Ρώμης στην συγκεκριμένη χρονική περίοδο και μάλιστα σε σχέση με τα πρακτικά και τις αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων, καθ' όσον πολλή συζήτηση γίνεται και στις ημέρες μας για την θέση της πρεσβυτέρας Ρώμης στην πορεία των εκκλησιαστικών πραγμάτων από της αρχής έως της σήμερα.

Η μελέτη της ιστορίας από τας αψευδείς πηγάς, φωτίζει τις πτυχές του τόσο

ενδιαφέροντος διαχρονικά ζητήματος, ιδιαιτέρως δε το περί του «πρωτείου» θέμα και εκείνο περί της «ουνίας». Ακανθωδέστατα ζητήματα, τα οποία δυναμιτίζουν τον όποιο διάλογο ήθελε διεξαχθή, ανάμεσα στην Ορθόδοξη Ανατολική, μία, αγία, καθολική και αποστολική Εκκλησία και στην Δύση.

Ο π. Αναστάσιος Γκοτσόπουλος, είναι κληρικός ζηλωτής με ενθουσιασμό και σφρίγος πνευματικό. Η ενασχόλησή του με τα θέματα της πίστεως και της Ορθοδόξου Θεολογίας και μάλιστα λεπτομερώς και εις βάθος, το ενδιαφέρον του για τις διαχριστιανικές σχέσεις με γνώμονα πάντοτε την από τον Θεό αποκεκαλυμμένη αλήθεια και η σταθερά προσήλωσή του στην αγία παράδοση της Αγιωτάτης ημών Ορθοδόξου Εκκλησίας τον έχουν αναδείξει βαθυνούστατον μελετητήν και αυστηρόν θεολόγον μεταξύ των συμπρεσβυτέρων του.

Τον συνοδεύει πάντοτε η αγάπη μας και η ευχή μας για ό,τι καλόν και πνευματικόν προς δόξαν του εν Τριάδι ορθοδόξως προσκυνουμένου Θεού ημών και φωτισμόν μέσω των της Εκκλησίας μας δογμάτων και σωτηρίαν των ανθρώπων.

Τον επαινούμε για το ωραίο ανά χείρας πόνημά του και δεόμεθα του Κυρίου υπέρ αυτού και της ευσεβούς οικογενείας του, στην οποία εν συγκινήσει εδιαβάσαμε, ότι αφιερώνει την παρούσα εργασία του.

Πρόλογος π. Θεοδώρου Ζήση

Με πολλή χαρά χαράσσω λίγες γραμμές για την θαυμάσια μελέτη του πρωτοπρεσβυτέρου και αγαπητού αδελφού και συλλειτουργού π. Αναστασίου Γκοτσοπούλου με θέμα *«Η Εκκλησία της Ρώμης και ο επίσκοπός της στα πρακτικά και στις αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων»*. Η μελέτη υπεβλήθη ως διπλωματική εργασία στο Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και εχάρισε στον συγγραφέα το δίπλωμα ειδίκευσης (master) στον Τομέα του Κανονικού Δικαίου με βαθμό «Άριστα».

Εδικαιούτο πολύ ενωρίτερα τον τίτλο αυτό ο π. Αναστάσιος, όταν συνέγραψε και εξέδωσε το 2008 άριστη μελέτη, επίσης στον χώρο του Κανονικού Δικαίου, με θέμα *«“Ου δει αίρετικοίς ή σχισματικούς συνεύχεσθαι”*. Προσεγγίζοντας την κανονική πράξη της Εκκλησίας», η οποία επανεξεδόθη για δεύτερη φορά στις εκδόσεις «Θεοδρομία» (2009) με τίτλο *«Η Συμπροσευχή με αιρετικούς. Προσεγγίζοντας την κανονική πράξη της Εκκλησίας»*, και η οποία δικαίως χαρακτηρίσθηκε ως η καλύτερη, πληρέστερη και αυθεντικότερη μελέτη για το θέμα των συμπροσευχών.

Στην ανά χείρας μελέτη για την Εκκλησία της Ρώμης και τον επίσκοπό της επιχειρεί ο συγγραφέας να προσεγγίσει το τεράστιο σε σημασία και βιβλιογραφικό όγκο θέμα του «πρωτείου» μέσα στην Εκκλησία, ειδικώς δε του «πρωτείου» του πάπα, το οποίο εταλαιπώρησε την Εκκλησία επί αιώνες και εξακολουθεί να την ταλαιπωρεί μέχρι σήμερα. Ακόμη και πίσω από το Filioque, που ήταν η βασική αιτία της αποσχίσεως των Δυτικών από την Εκκλησία, αλλά και πίσω από το σύνολο των πολλών διαφορών που χωρίζουν Ανατολή και Δύση, ευρίσκεται ο εγωισμός, η υπερηφάνεια, η διεκδίκηση μοναρχικής εξουσίας επί της παγκοσμίου Εκκλησίας εκ μέρους του πάπα, η «δυτική οφρύς», όπως διεπίστωνε ήδη τον 4ο αιώνα ο Μ. Βασίλειος (*Επιστολή 239, 2*).

Η αξία της παρούσης μελέτης στοιχειοθετείται διά των εξής ολίγων. Πάμπολλες άλλες μελέτες έχουν γραφή για το «πρωτείο» του πάπα και από Ορθοδόξους και από ετεροδόξους ερευνητάς, που αναφέρονται στην ιεροκανονική Παράδοση της Εκκλησίας, στις επί του θέματος του «πρωτείου» θέσεις αυτών ή εκείνων των Ιερών Κανόνων. Μία συναγωγή όμως και μελέτη όλων των Ιερών Κανόνων, των πρακτικών και των αποφάσεων των Οικουμενικών Συνόδων απουσίαζε από την θεολογική έρευνα, και αυτήν μας προσφέρει τώρα μετά από πολύ κόπο και ιδρώτα ο π. Αναστάσιος.

Το δεύτερο σημαντικό στοιχείο της έρευνας, η οποία καθίσταται έτσι ιστορικοκανονική, είναι ότι παρατίθενται και αναιρούνται με βάση την πατερική και συνοδική παράδοση οι αξιώσεις των παπών περί παγκοσμίου πρωτείου εξουσίας, αλλά και συγχρόνων παπικών ή φιλοπαπικών ερευνητών, που ή παρερμηνεύουν τους Ιερούς Κανόνες ή αποκρύπτουν την συνολική εικόνα.

Και το τρίτο και σημαντικότερο, για να περιορισθώ σε ολίγα, είναι η ανταπόκριση της μελέτης στη ζέουσα, στην καυτή επικαιρότητα του θέματος του «πρωτείου», το οποίο άρχισε να συζητείται επί τέλους στον Θεολογικό Διάλογο Ορθοδόξων και Παπικών, αλλά προσκρούει και πάλι στην αδιάλλακτη αξίωση της Ρώμης να θέτει τον πάπα επί κεφαλής της όλης Εκκλησίας, όχι με «πρεσβεία τιμής», τα οποία δεν του αρνούνται οι Ορθόδοξοι, εφ' όσον βέβαια ορθοδοξεί, αλλά με μοναρχική αξίωση «πρωτείου εξουσίας», υπεράνω και των αποφάσεων των Οικουμενικών Συνόδων, ως δήθεν διάδοχος του Αποστόλου Πέτρου, ο οποίος ασκούσε δήθεν παρόμοιο λειτουργήμα μεταξύ των λοιπών Αποστόλων. Τις αξιώσεις αυτές τις αντιβιβλικές, αντικανονικές, αντιπατερικές και αντισυνοδικές, όπως δείχνει η μελέτη του π. Αναστασίου, δεν πρόκειται ποτέ να τις δεχθεί η Ορθόδοξη Ανατολή, παρά μόνον εάν χάσει την Ορθοδοξία της, όπως συνέβη με την περιλάλητη Ουνία.

Παράπλευρη σύγχρονη επικίνδυνη διάσταση, όπως δείχνει η μελέτη, είναι η διολίσθηση και μερικών «Ορθοδόξων» θεολόγων, ευτυχώς ολίγων και ασημάντων, οι οποίοι προσπαθούν να αποδώσουν «πρωτείο» σε παγκόσμιο επίπεδο, στο χώρο

βέβαια της Ορθοδοξίας, και στον Οικουμενικό Πατριάρχη, τον αρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως, κατηγορούντες ως αιρετικούς όσους δεν αποδέχονται αυτό το πρωτείο, και αγνοούντες είτε από αμάθεια είτε από σκοπιμότητα όσα περί πρώτου και πρωτείων ορίζουν οι Ιεροί Κανόνες. Το χειρότερο όλων είναι ότι για πρώτη φορά, καινοτομούντες και αιρετίζοντες, επιχειρούν να θεμελιώσουν και τριαδολογικά το «πρωτείο», επικαλούμενοι το δήθεν «πρωτείο» του Πατρός επί των δύο άλλων Προσώπων της Αγίας, αδιαιρέτου, ισοσθενούς, ομοθρόνου, ομοτίμου, ισοστασίου, συμπροσκυνουμένης Αγίας Τριάδος, την οποία έτσι διαιρούν και τέμνουν σε ομότιμα και άνισα Πρόσωπα.

Συγχαίρουμε ευγνωμόνως τον π. Αναστάσιο και για την δεύτερη αυτή ορθοδοξότατη συμβολή του στην κατίσχυση της «φίλης Ορθοδοξίας», σε καιρούς μάλιστα κατά τους οποίους οι άνεμοι του Οικουμενισμού σαρώνουν ορθόδοξες συνειδήσεις, και είναι ελάχιστοι εκείνοι για τους οποίους ισχύει το ρηθέν υπό του Κυρίου για τον Άγιο Ίωάννη τον Πρόδρομο, ότι δεν είναι «*κάλαμος υπό ανέμου σαλευόμενος*» (Ματθ. 11, 7). Περιμένουμε και άλλους παρόμοιους ερευνητικούς καρπούς και δοξάζουμε τον Θεό, διότι χαρίζει στην Εκκλησία Του νέους ιερείς, μοναχούς και θεολόγους που βαδίζουν επί της οδού των Αγίων Αποστόλων και των Αγίων Πατέρων.

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ

CONCLUSIONS